

HERRIALDE GUZTIETAN

Irlanda irtenbiderik gabe

Ihazko udazkenean, Ipar Irlanda edo Ulster-eko arazoa konpontzeko esperantza apur bat sortu bazen ere, gauzak berriz ere oso gaizki doaz lurralde hartan.

Esperantza hura* Sunningdale-n onhartutako erabakiek sorterazi zuten batez ere. Erabaki hauetan punturik interesgarriena Irlandako Kontseiluaren sortzea da, hots,* 1921.az geroztik lehenbiziko aldiz Ipar eta Hego aldeko irlandarrek batera osatu duten erakundea.* Hiru urtetan zehar Britainia Haundiak bere diplomaziaren antze* guztia erabili behar izan du, Belfasteko agintariak, Dublinekoekin batera akordio hori baieztatzen ekartzeko.

Ulstereko katoliko gehienak pozik ziren, beren betidaniko ametsa —hots, Irlanda osoaren batasuna— lortzeko lehen urratsa emana zela uste baitzuten. Honela, 1969.az geroztik Ulstereko katolikoek eta batez ere IRAkoek egindako burruka gogorra, fruituak ematen hasia zen.

Protestanteek, ordea, beren etorkizuna Britainia Haundiaren barnean ikusten dute, eta egun* Ulsteren maioria probilegiatu izatetik, bihar edo etzi Irlanda batu batetako minoria bihurtzeko ikaragarriko beldurra dute. Horregatik, protestanteen elkarterik gogorrenak, Sunningdaleko erabakiek Irlandaren batasunari bidea ireki liezaioketela oharturik, erabaki horik,* praktikara eraman baino lehen desegitera abiatu dira. Dublinen hiru kotxe bonbez beteak leher erazi dituzte; baina batez ere Ulsteren bertan langile protestanteek ezarri duten greba* generalak, kalte ikaragarriak ekarri ditu. Bi komunitaduen arteko tentsioa eta biolentzi giroa, orain arte ezagutu diren txarrenetakoa bezain gogorra da.

Bien artean, berriz, Britainia Haundiko harmada* aurkitzen da. Honek orain arte IRAko abertzaleen kontra ihardun du batez ere; baina orain, protestanteen greba dela eta, hauen kontra jokatu behar izan du, greba hori hautsi nahiz. Beraz, alderdi batekoak eta besteak bere kontra ditu orain. Gainera, Ingalaterran* bertan jendea gero eta aspertuago dago, bere mutilak Irlandan hilak eta zaurituak direla ikusiz, gastu eta buruhauste ikaragarriak besterik ematen ez dituen arazo bat bide dela. Herri xehearren artean gero eta gehiago dira, guztia utzi eta alde egitearen aldekoak, Irlandarrak, beren artean ahal duten bezala konpon daitezela utzirik. Baina Britainia Haundiko agintariek ez dute hortik soluziorik ikusten, alde egin orduko katoliko eta protestanteen artean gerra zibila su eta gar hasiko dela pentsatzen baitute.

Baina, zer egin beste aldetik? Sunningdaleko erabakiak bertan behera erortzera* uzten badituzte, katolikoek beren azken esperantzak galduko dituzte, eta IRAkoak burruka harmatuari ahal duten gogortasun haundienarekin ekingo* zaizkio, azken denboretako ingeles diplomaziak pazientzia haundiz lortutako guztia pikotara* jaurtikiz.

Oraingo bideari jarraituz, berriz, protestanteak dituzte kontra, eta hauk* gero eta indartsuago azaltzen dira. Nagusi

ateratzen ez badira, eta Britainia Haundiko Gobernua katoliko aldera makurtzen ari dela ikusten badute, protestanteak prest daude, Ulsteren independentzia deklaratzeko; eta neurri honek gerra zibila sortuko luke agian.*

Ez da, beraz, txantxetako Ipar Irlandako egoera. 1969.ean IRA berriz ere burrukan hasi zenetik, 1.000tik gora dira hilak eta askoz gehiago zaurituak. Beste zenbatak hil behar ote du, konponbide bat aurkitu baino lehen?

Europako sindikatuak elkartzen ari

CES edo Europako Sindikatuen Konfederazioak bere lehen batzarre nagusia egina du Copenhagen. Batzarre horretan, konfederazioko partaide bezala onhartuak izan dira CMT osatzen duten sindikatuak (lehen, kristauen nazioartekoa izana).

Beraz, orain CES delakoak 17 naziotako 33 milioi langile elkartzen ditu. Mendebaldeko* Europako sindikatu haundi guztiak tarteko dira, Frantziako CGT eta Italiako CGIL ezik. Hauk biok, Ekialdeko* Europako sindikatuarekin batera, FSM komunista joerako konfederazioaren barnean baitaude. Baina Italiako CGIL sindikatuak ere CES horretan sartzea eskatu du, eta, nahiz batzuk kontra izan, ba dirudi laster onhartuak izango direla, italiarrek ez baitute FSMrekin Frantziako CGTk bezain harreman hesturik.

Aipaturiko bi sindikatu horietaz gainera, Espainiako sindikatu ofiziala ere CESTik kanpora dago, integratzeko beharrezko diren kondizioak ez baititu betetzen.

Kurduak berriz ere gerran

Aurreko zenbakietan emandako informazioari jarraituz, hona hemen beste zenbait berri kurduen arazoaz.

Lau urtetan nolabaiteko bakean egon ondoren, Bagdadeko Gobernua eta kurduen arteko gerra inoiz baino gogorrago berriz hasi da Iraken.

Martxoan kurduei eman bezhar zitzaïen autonomiak zer nolakoa izan behar zuen erabakitzerakoan, ez dira bat etorri Irakeko Gobernua eta kurduak. Orduan Gobernuak, berak antolatutako autonomia ezarri nahi izan die, kurduen eritzien kontra; eta hortik piztu da berriz ere gerra.

Eztabaidarik gogorrenak sortzen dituen, beharbada Kirkuk hiria da. Hor baitaude, hain zuzen ere, Irakeko petrolio aberastasunik haundienak. Gobernuak, hiri hori kurduen lurraldetik at* dagoela dio. Hauek, berriz, Kirkuk betidanik kurdua dela diote, eta Irakeko Gobernuaren jokabidea salatzen dute, honek azken urteetan arabe asko Kirkuken bizitzera bidali baititu, honela hiri honen kurduasuna gal dadin, eta, hauteskundeak* egin behar izanez gero ere, kurduak minorian aurki daitezela.

Kurduen buruzagia Barzani Generala da. Honek 40 urte gorako burruka darama bere herriaren alde. Bakealdietan ere harmak gorde izan ditu beti bere soldaduen eskutan,* eta, azken gertakariak ikusi ondoren, zuhertasun haundiz jokatu duela aitortu behar. Gobernuak behin eta berriz eskatu bezala, harmak utzi eta bere soldaduak Irakeko harmadan* integratu izan balitu, orain galdua litzateke.

Hala ere, kurduak oso kinka* larritan aurkitzen dira oraingo honetan, Irakeko Gobernuak behin betirako «kurdu arazoa» ehortzi* nahi baitu, herri hori zapaltzeko indar guztia erabiliz. Sobietar Batasunaren laguntzari esker, Irakek harmamentu moderno eta ugaria eskuratu ahal izan du, eta batez ere haren abiazioa triskantza* ikaragarriak egiten ari da Kurdistanen. Azken aspaldion, 150 bat herri eta herriska izan dira napalmezko bonbez kiskailiak, eta kontaezinak dira ihesi joan behar izan duten pertsonak, gehienak Iran aldeko kurduen lurraldeetan babes bila.

SANTIAGO AMANN Y ALEGRIA, S. A.

ALTZAIRU BEREZIAK

"Bellota" eta beste marka bikainak

Telefonoak: 411735 - 411746

Agirre kalea, 30

Bilbo-11

Barzanik, berriz, abiaziorik batere ez du, eta beste harmamentu gehiena ere aski* atzeratua. Une honetan haren laguntzaile ia bakarra Iraneko Gobernuak da; baina ez, kurduen eskubideen alde dagoelako, Iraquek istiluak* sortzea komeni zaio-lako baizik.

Barzani zaharra eta haren soldaduak gerrillero burrukan maisuak dira, urte luzetako esperientziari esker; baina orain-goan, garaile ateratzeko, guztia* beharrean izango dira.

Aurreko burrukaldietan Sobietar Batasunak neutraltasun bat gorde zuen. Orain dela bi urte, ordea, Iraquekin itun* bat egin zuen, eta harez gero harreman onak dituzte bi gobernuak. Beraz, berriz gerra hasi denean, Sobietar Batasuna erabat* Iraquek alde azaldu da, eta horretarako, jakina, Barzani eta haren kurduak inperialismoaren morrointzat salatu ditu lehen-bizi. Kurduak diotenez, harmamentua bidaltzeaz gainera, Sobietar Batasunak mila kontseilari igorri* dituzke* Iraquera, kurduen kontrako gerran hango harmada laguntzeko.

Bestalde, herrien autodeterminaziorako eskubide famatu hartaz Sobietar Batasunak ez du fitsik* esan oraingo honetan. Kurduak ez dutea,* bada, herri guztiz berezi bat osatzen? Ala eskubide hori, Sobietar Batasunarenganako leialtasun zintzoa azaltzen duten herriei bakarrik ote dagokie?

«Indioa: hil behar duen hori»

Brasilgo apezpikuek eta zenbait misiolarik 34 horrialdetako ageri bat zabaldu dute goiko izenburu horrekin. Gobernuari erabateko* politika aldaketa eskatzen zaio.

Dei honetarako arrazoina, Amazonas aldean irekitzen ari diren kamino berria da. «Fundação Nacional do Índio» edo FUNAIren kontrako salaketa bat da manifestu hau.

Gobernuaren teknikoek osatzen duten elkargo honek, indioaren babesaren ez baina honen integrazioa nahi omen du. Hau da, indioen kultur berezitasun eta interesak inola ere babestu gabe, haren menpekotasuna bilatzen du.

Ekonomikeria bat salatzen du ageriak: indioen pertsonal nortasunaren ginetik interes ekonomikoen arabera* jokatzeko, alegia.* Politika horren araua hauxe litzateke, beraz: indio talde bat ezin liteke hazkunde* orokor* baten behaztopo gerta. Apezpikuek politika horren zentzugabeko hautabidea* salatzen dute: indioa, berriz ere, basa piztia bihur dadila, edo eta zuriaren munduak irents dezala. Onhar ezina den hautabide faltsu eta gizak kontrako hori alda dadila eskatzen dute ageriaren firmatzaileak.

Japongo langileen udaberria

Ohitura denez, urteroko ekinaldiari heldu diote Japongo langileak.

Japongo proletarioak bere bizimoldeen hobekuntzarako eginahalak berritzen ditu udaberrian. Aurten, soldatak 30 % jaso-

ztea eskatzen dute sindikatuek. Ihazko udaberrian 20 % igan eraztea lortu zuten. Eta, esan denez, aurtengo iganaldientzat 23 % ezarri omen du Gobernuak hobekuntza hauen sabaitzat.*

Japongo langileriaren bizimodua ez da amesgarrietakoa. Kontsumogaien salneurriak 34 % igan ziren ihaz, eta urte honen haseran* zenbait eroski ezinezkoak bihurtu dira langilerientzat.

Udaberri honetako eskabideei erantzutean, Ugazaben* Federazioak esan du berea: soldatak, eskatutako heinean* jasotzen baldin badira, prezioek ere bide bera eramanen dutela. Langileriaren lehen ekintza trenbideetako greba* izan da, 527.000 lagunek hogeitalau orduko oporraldia eginez.

Hego Afrikako «apartheid» ttipia

Denok dakigu, «apartheid» delakoa oso gogorra dela Hego Afrikan. Hala ere, ba dirudi orain, hango hiri handi batzuetan Gobernuaren kontrako alderdi politikoek zerbait egin nahi dutela, Udalari* dagozkion arau eta erregelak biguntzeko.

Joanesburgoko alkateak, esate baterako, dei bat egin omen du, beltzei eskubide zenbait uzteko. Jatetxei, erraztasunak emateko eskatu zaie. Teatroei, arrazarteko saioaldiak, edo, gutienez, gaueko orduetan beltzentzako saio bereziak eman ditzatela. Bestalde, zenbait lanetan (kontabilitate sailean, adibidez) bi arrazen arteko bereizkeriak* kentzea erabaki du hiri hartako Udalak.*

Hala ere, jakina denez, oinarrizko bereizkuntzek (Erdiko Gobernuari eta probintzietakoei dagozkienak) lehengo hartan iraungo dute.

Irabazleak eta galtzaileak

Bretainia Haundiko krisialdia gogorra da. Eta langileriari tokatu zaio berea jasatea.* Aspalditik langabe zeudenak, 628.613 langile ziren otsailean*; eta denboraldi baterako geldirik zeudenak, berriz, 744.872 lagun. Eta aste osoko lanik ez zutenak, 675.815 etaraino irixten ziren. Era batetara zein bestetara lanik gabe zeudenak, 2.054.973 ziren Ingalaterran. Larrialdi gaitza, beraz, hango langilerientzat.

Zer egin, arazoa konpontzeko? Barclays bankuak agertu duenez, enpresek aurkitu dute beren bidea eta modua: akziodunen irabaziaz ugaltzea. Bretainia Haundiko Shell konpainiak, sekula santan edo deabrutan ezagutu ez duen irabazia izan du 1973.ean: 730 milioi libera esterlina. 1972.ean baino 449 milioi gehiago!

Idazleak:

Luis M. ARISTEGI
Joseba INTXAUSTI

DANTZATOKI GOXOA Igaztez ta jai egunez: 6 tatik 10.ra
Astegunez: 7. tatik 10 ra.

SOINU KOADROFONIKOA

KAFETEGI **AMALUR** RESTAURANTA